

říká zástupce ruské menšiny v zemi **Alexej Kelin**. Kritik současného vedení Ruska považuje protiruské sankce za kontraproduktivní

Ruskou propagandou v Česku by se měl stát začít urychleně zabývat, protože představuje bezpečnostní riziko pro zemi. Podléhají jí také Rusové, kteří sem utekli před Putinem. Tvrdí to alespoň **zástupce Rusů v Radě vlády pro národnostní menšiny** a přítel a profesní kolega ruského historika Andreje Zubova Alexej Kelin.

LN Jak se daří profesorovi Zubovovi? Na jaře napsal kritický článek po Putinově vpádu na Krym a dostal výpověď z MGIMO. Vy se spolu dobře znáte, jste jeden z přispěvatelů jeho Velkých dějin Ruska 20. století.

Pan profesor se teď nadechnul trochu čerstvého vzduchu, protože vyrazil po svých přátelích přes Německo, Francii, Švýcarsko a na Jadranu. A zůstává v Moskvě a přednáší na katedře historie, která byla pro něj zřízena opozičním listem Novaja gazeta. Dostal spoustu nabídek ze zahraničí, ale prohlásil, že by si musel přestat vážit sám sebe, kdyby odešel. Říká, že je potřeba zachránit Rusko a to se nedá dělat zvenku. Andrej Zubov má můj obdiv. Lidé tam riskují strašně moc.

LN Co tím přesně myslíte?

My tady vedeme kavářenské řeči a nic neriskujeme, nejvýše mi někdo přeřízne brzdomy u auta, když už bude hodně netrpělivý. Ale Rusové do toho jdou vždycky úplně naplno – buď velká láska a dají vám poslední košili, nebo vás někde v průjezdu propíchnou. Nemusí to být na objednávku, stačí potkat v téhle době fanatického obdivovatele Putina.

LN Zejména v Praze je teď daleko víc slyšet ruština než před pěti šesti lety, a to na místech, kam turisté nechodí. Děje se něco, nebo je to klam? Nepochybně je tu nyní více Rusů, kteří tu trvale žijí, než před lety.

zajímají, to tak vyplývá. Je to mix zklamání a Rusko, ale také z realitu

LN Dobrovolně?

Někdy do hlavy proudí Část

Pražský express Irině Šulcové patří

Bezpečný přístav. Tím je podle Alexeje Kelina Česká republika z pohledu nově příchozích Rusů.

FOTO MAFRA - DAN MATERNA

Potomek ruských kozáků

Alexej Kelin (72) je historik a potomek ruských kozáků, kteří utekli před druhou světovou válkou do Československa; on sám se narodil už na české půdě. Po revoluci spoluzaložil Koordináční radu ruských krajanů a od letošního dubna je podruhé zástupcem zdejších Rusů v Radě vlády pro národnostní menšiny. Patří k dlouhodobým kritikům sovětzace Ruska.

z NATO a Evropské unie, kdyby působila tady.

LN Jak se ztotožňujete s postojem české vlády vůči ukrajinské krizi?

Ruská společnost je velice nemocná a teď má recidivu. Ale česká společnost tou chorobou, mentalitou sluhů, abych použil slova prezidenta Masaryka, trpí také, byť ne tak intenzivně.

Celkově je to laický, amatérský přístup. Řešení je však v tomto případě dlouhodobé. A není to ani tak na politikách, protože ti vždycky udělají jen to, co chtějí slyšet jejich voliči. Je to na akademické obci, jež nemusí hledět k horizontu dalších voleb. Protože když změníte mentalitu společnosti, její systém hodnot, politici se přizpůsobí.

Ale abych byl konkrétnější: myslím, že by to chtělo českou variantu lidí, jako je Andrej Zubov. Nesporná autorita, nezávislá osobnost, k níž mladší generace vzhlížejí a věří mu.

LN S protiruskými sankcemi souhlasíte?

Ne. Jsou kontraproduktivní. Dávají Putinovi za pravdu, že Západu jde jenom o peníze. A i tomu váhání, že sankce jsou polovičaté, se Putin pošklebuje a Rusové to po něm opakují: Podívejte, oni nám prodávají i ten provaz, na který je budeme věšet, jak už říkal Lenin.

víc slyšet ruština než před pěti šesti lety, a to na místech, kam turisté nechodí. Děje se něco, nebo je to klam?

Nepochybně je tu nyní více Rusů, kteří tu trvale žijí, než před lety.

LN Víte proč?

Drtivá většina z těch lidí přestala věřit, že se v Rusku dočkají toho, aby mohli vychovat své děti v normální zemi. Často používají v souvislosti s Českem výraz bezpečný přístav. Tihle lidé chodili na demonstrace proti Putinovu režimu a zjistili, že to není taková legrace, změnit společenského vědomí a systém, který z tohoto vědomí vyvěrá. Usoudili, že jejich život a čas je příliš krátký a unikátní a odstěhovali se sem.

LN To si myslíte, nebo to víte?

Nikdo neudělal žádný průzkum mezi nově příchozími Rusy – jichž jsou mimočodem desítky tisíc. Ale z toho, jak se s těmito lidmi stýkám a znám jich mnoho, mám tento pocit. Proto ostatně chci, aby se Rada vlády pro národnostní menšiny tímhle začala zabývat, abychom měli podobná data k dispozici.

LN Jak byste popsal typickou ruskou rodinu, která se sem v posledních letech přestěhovala?

Většinou to jsou lidé s minimálně středoškolským vzděláním. Mají však zásadně problém se uživit. Je to v podstatě nižší střední vrstva. V tomto se noví Rusové liší od ruských boháčů, kteří sem přicházeli v devadesátých letech a nakupovali tady pozemky a nemovitosti.

Jsou to běžní lidé, kteří ovšem také podléhají určité propagandě. Televize plus sociální sítě, kde udržují kontakty se zbytkem rodiny, to je všechno v ruštině. A tento prostor je velmi profesionálně a dobře ovládan ruskou propagandou.

LN To nedává smysl, aby podléhali propagandě, jestliže jde o lidi, kteří odešli kvůli Putinovi.

Není na to jednoduchá odpověď, proč se tak děje. Ale z toho okruhu lidí v ruské komunitě, kteří se o něco

Bezpečný přístav. Tím je podle Alexeje Kelina Česká republika z pohledu nově příchozích Rusů.

FOTO MAFRA – DAN MATERNA

zajímají, to tak vyplývá. Je to mix zklamání z Ruska, ale také z reality tady. Teď se na mě třeba obracejí lidé, kteří tu mají dlouhodobý pobyt, chtějí požádat o občanství a bylo jim řečeno, že občanství nedostanou, ale mohou jim odebrat i to povolení k pobytu. A oni nechápou proč, berou to jako křivdu. Silnou motivací je i skutečnost, že vnímají odpor západních demokracií vůči autoritativnímu režimu jako odpor vůči ruskému národu a své osobě.

LN Ruská propaganda je vaše velké téma. Napsal jste nyní Radě vlády pro národnostní menšiny, že situace je v tomto smyslu „kritická“ a rada by se měla činností ruských složek v České republice zabývat. Co to znamená, že situace je „kritická“?

ROZHOVOR TÝDNE Alexej Kelin

S HISTORIKEM HOVOŘILA Kateřina Šafaříková

Čeští občané ruského původu propagují ruské myšlenky vertikály moci, což představuje bezpečnostní riziko pro tuto zemi. Ruská vertikála moci je v přímém rozporu s principy a hodnotami, na kterých stojí současný český stát.

Když se s místními Rusy bavíte, je mnoho těch, kdo vám řekne, že se dívají jen na ruskou televizi, protože přece nebudou poslouchat propagandu NATO – myšleno česká média. Řekl bych, že pořád 60 až 65 procent zdejších Rusů jsou lidé, kteří mají úplně jiné starosti. Starají se o existenci, rodinu, aby dobře vychovali děti a aby se jejich příbuzným, pokud jsou ještě v Rusku, nic zlého nestalo, eventuálně aby je sem mohli dostat, kdyby bylo nejhůř. Zbytek ovšem naslouchá Kremlu.

LN Dobrovolně?

Nikomu do hlavy nevidíte. Část z přesvědčení, ale řekl bych, že převládá určitý ekonomický zájem.

LN Jsou placeni?

Nepochybně někteří placení jsou, zejména ti, co tady publikují. Institut slovanských strategických studií, internetové stránky jako Aeronet.cz a další, kde vycházejí texty s titulky jako „Konečně se státy Evropské unie omlouvají za lživou kampaň proti Rusku a proti Putinovi“.

LN Kdo je platí?

Zdroje z Ruska samozřejmě. Zda přímo ministerstvo zahraničí v Moskvě, či takzvané nezávislé soukromé nadace, to nevím. Nepátral jsem po tom, nejsem detektiv, pokud se ptáte na dů-

kaz. Jen apeluji na to, že je nutné se organizovanou sítí ruské propagandy v Česku profesionálně zabývat. BIS se tím pravděpodobně zabývá. Jestli se z toho ale nedělají žádné další závěry, je to smutné.

LN Jak můžete říci, že jde o dobře organizovanou skupinu, když zároveň přiznáváte, že se situací ruské menšiny v Česku nikdo systematicky nezabývá?

Dám vám příklad. V květnu letošního roku proběhl v Šanghaji sraz ruských médií v zahraničí a lidé, kteří vydávají ruskojazyčné noviny v Česku a píší do nich, tam evidentně dostali nové pokyny, protože po návratu koupili další ruské noviny. Například dlouholetý šéfredaktor ruského týdeníku

Pražský express Irině Šulcové patří nově list Inform Praga – ten před nedávnem slavně napsal, že by si tři čtvrtiny Čechů přály za prezidenta Vladimira Putina. Koordinace tu tedy je.

LN Předpokládám, že jste s novinářkou Irinou Šulcovou a dalšími mnohokrát mluvil. Ptal jste se jich, z jakých zdrojů čerpají informace, které zveřejňují, a kdo je financuje?

Ano, opakovaně. I písemně. Je to bez šance. Po ruské invazi na Krym racionální debata není možná. Stačí jen zmínit události na Ukrajině a z nich okamžitě začnou padat klíše typu „fašistické z Kyjeva“.

Drobná ilustrace. Na republikové konferenci ruských krajanů v České republice na mě paní Šulcová a další v jedné chvíli vystartovali, abych se konečně přiznal, že jsem ve Schwarzenbergově straně – což nejsem. Že prý Schwarzenberg je rusofob a já ho podporuji. Řekl jsem, že Schwarzenberga znám a můžu říct, že je rusofil a sovětob, stejně jako já. Reagovali na to: „To je přece to samé!“

LN Oblíbený kavárenský dotaz: Kolik agentů KGB, respektive FSB je nasazeno v České republice?

Vy si myslíte, že jsem Sibyla? Já si myslím, že tohle neví ani BIS. Iluze si v každém případě nedělám. Byl jsem jednou přímým svědkem toho, když se něco diskretně projednávalo s biskupem, a druhý den se to projednávalo na ruské ambasádě.

Ale dobře: jestliže se tady mluví o třech stech nebo čtyřech stech tisících ruskojazyčných lidí v Česku, z toho čistých Rusů sto padesát až dvě stě tisíc, tak stovky agentů tu budou určitě. Ale řada z nich jsou velcí flákači, jak jsem zjistil.

LN Jak jste na to přišel?

To už je příliš osobní a musel bych jmenovat. Ale máme štěstí, že jejich elita je trochu někde jinde. Dost možná bychom už teď žádali o vystoupení

šklebuje a Rusové to po něm opakují. Podívejte, oni nám prodají i ten provaz, na který je budeme věšet, jak už říkal Lenin.

LN Co tedy chcete dělat?

Momentálně diplomacie, dlouhodobě ale pomůže jen osvěta. Dnes se přece dá z dějin doložit, že za každý poklesek, který se udělal pro okamžitý zisk a prospěch, nejpozději příští generace zaplatí několikanásobně větší cenu. A pak si myslím, že s ruskou menšinou v Česku se musí víc pracovat, aby si vytvořila loajalitu k českému státu. Československo zažilo velice úspěšnou první vlnu ruské emigrace ve dvacátých letech, kdy sem utíkali před bolševiky zejména lidé humanitních oborů, akademická elita, která byla nebezpečná totalitnímu režimu; s touhle vlnou přišel i můj otec kozák.

Tehdy velmi pomohla Masarykova ruská akce, když Československo z rozhodnutí státu nabídlo útočiště prchajícím ruským rodinám, včetně míst na zdejších univerzitách pro ruské profesory a studenty.

LN Míříte k Masarykově ruské akci číslu dvě?

To mám na mysli. Není samozřejmě potřeba státem organizovaná humanitární pomoc Rusům. Přinejmenším by to ale chtělo médium v ruštině pro české Rusy, zdroj objektivních informací, který bude lži Kremlu uvádět na pravou míru, ukazovat, v čem je problém, vysvětlovat, proč jsou ty lži takto strukturované a jaký je výsledek. Rusové, kteří sem přijdou a dostanou se jim do ruky zdejší ruské noviny, se většinou nezamýšlejí nad tím, co je v nich napsáno a proč vlastně. Řadu z nich ani nenapadne, že se tam píšou divné věci, protože vyrostli obklopeni lži. Proti tomu je třeba nějaký protitlak.

LN Jste celkově k Rusům hodně kritický, přitom jste Rus. Jak se s tím vnitřně vyrovnáváte?

Jeden můj přítel mi na to napsal: „Nechápu proč mi vyčítají, že nemám rád Rusko. Já nemám rád idioty. Ale idioti si bůhví proč myslí, že právě oni jsou Rusko.“ Tak asi.